

ภาคผนวก ฅ
คู่มือการใช้หลักสูตรการฝึกอบบรมครู
ด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2560

คู่มือ

การใช้หลักสูตรฝึกอบรมครู

ด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก

HANDBOOK

for Multigrade Instructional Management in Small-sized Schools

เกียรติภูมิ มะแสงสม

คำชี้แจงการใช้คู่มือหลักสูตรฝึกอบรม

คู่มือหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็กโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น
2. เพื่อให้ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นไปจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เนื้อหาของหลักสูตร

เนื้อหาในหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลกนคร เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหา เป็นหน่วยการเรียนรู้ 4 ใช้เวลาในการฝึกอบรม 3 วัน ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น

1. กิจกรรมที่ 1.1 เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อภิปราย เรื่องการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น
2. ใบความรู้ที่ 1.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น
3. ใบงานที่ 1.1 สรุปความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

แบบคละชั้น

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การจัดการชั้นเรียนในห้องเรียนแบบคละชั้น

1. ใบความรู้ที่ 2.1 การจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้น
2. ใบงานที่ 2.1 การจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้น
3. กิจกรรมที่ 2.1 นำเสนอ อภิปราย การจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้น
4. ใบความรู้ที่ 2.2 การจัดการห้องเรียนแบบคละชั้น
5. ใบงานที่ 2.2 การออกแบบผังห้องเรียนแบบคละชั้น
6. กิจกรรมที่ 2.2 นำเสนอ อภิปราย การออกแบบผังห้องเรียน

แบบคละชั้น

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การบริหารจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น

1. กิจกรรม 3.1 แบ่งกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สภาพปัญหา บริบท
การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น
2. ใบความรู้ที่ 3.1 แนวคิดการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น
3. ใบงานที่ 3.1 ฝึกปฏิบัติการจัดทำแผนและกำหนดการสอน
แบบคละชั้นรายสัปดาห์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น

1. กิจกรรมที่ 4.1 แบ่งกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สภาพปัญหา บริบทการวัด
และประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น
2. ใบความรู้ที่ 4.1 แนวทางการวัดและประเมินการจัดการเรียนรู้
แบบคละชั้น
3. ใบงานที่ 4.1 การวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น
4. กิจกรรมที่ 4.2 นำเสนอ อภิปราย การวัดผลและประเมินผลการจัด
การเรียนรู้แบบคละชั้น

คุณสมบัติผู้เข้ารับการอบรม

ผู้เข้าอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรม มีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

คุณสมบัติของวิทยากรดำเนินการฝึกอบรม

วิทยากรที่ร่วมในการดำเนินการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมนี้จะต้องมี
คุณสมบัติที่เหมาะสมโดยสรุป ดังนี้

1. เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการสร้างหลักสูตรหรือการจัดการเรียนรู้
แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก
2. เป็นครูที่มีประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญในการจัดการเรียนรู้
แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก
3. เป็นผู้ทำหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาด
เล็ก ได้แก่ ศึกษานิเทศก์หรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก

กระบวนการฝึกอบรม

ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมในหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ได้กำหนดกิจกรรมฝึกอบรมเป็นลักษณะแบบบูรณาการ กิจกรรมต่างๆ ไว้ ตั้งแต่หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 – 4 โดยจัดทำเป็นกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อยๆ ให้สอดคล้องกัน สรุปได้ ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหาหลักสูตรหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก

1.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น

1.1.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น

1.1.2 ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น

1.1.3 ทำไมควรจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น

1.1.4 แนวคิดหลักการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น

1.1.5 ความแตกต่างในการจัดการเรียนเรียนรู้แบบคละชั้นและ

การจัดการเรียนรู้แบบรวมชั้น

1.1.6 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น

1.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การจัดการชั้นเรียนในห้องเรียนแบบคละชั้น

1.2.1 การจัดมุมกิจกรรม

1.2.2 มุมกิจกรรมเฉพาะ

1.2.3 การปรับวัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับความแตกต่างของ

นักเรียน

1.2.4 การจัดที่นั่งแบบยืดหยุ่น

1.2.5 การจัดบรรยากาศในห้องเรียน

1.2.6 การจัดตารางเรียนแบบคละชั้น

1.2.7 การจัดกลุ่มผู้เรียนในห้องเรียนแบบคละชั้น

1.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การบริหารจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น

1.3.1 องค์ประกอบการบริหารจัดการชั้นเรียนแบบคละชั้น

1.3.2 แนวดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น

1.3.3 กิจกรรมการสอนในห้องเรียนคละชั้น

1.3.4 บทบาทสำคัญของคุณครูในการออกแบบกิจกรรม

1.4 การวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น

1.4.1 การวัดความรู้พื้นฐานเพื่อจัดกลุ่มความสามารถในห้องเรียน
คละชั้น

2. การฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้
แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก

2.1 การฟังบรรยายจากวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญในเนื้อหาตาม
หลักสูตรการฝึกอบรมและการจัดกิจกรรมให้ได้ฝึกปฏิบัติจริง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ
การวิพากษ์วิจารณ์ผลการปฏิบัติงาน

2.2 การลงมือปฏิบัติ ตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในเนื้อหาการฝึกอบรม
ซึ่งมีทั้งกิจกรรมเดี่ยวและกิจกรรมกลุ่ม โดยมีวิทยากรคอยชี้แนะ การวิเคราะห์จุดเด่นจุด
ด้อย จากผลการปฏิบัติงานจริงก่อให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

2.3 การเรียนรู้จากตัวอย่าง โดยเริ่มจากการดูตัวอย่างที่ดีและตัวอย่างที่
ต้องปรับปรุง ฝึกปฏิบัติจากเอกสารประกอบการฝึกอบรมโดยมีวิทยากรเป็นผู้ให้ความรู้
และให้การชี้แนะใช้เทคนิคกระตุ้นและเสริมแรงสามารถทำให้ผู้รับการฝึกอบรมเกิดการ
เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้

2.4 การเรียนรู้จากการอภิปราย โดยวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรม
ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยวิทยากรช่วยชี้แนะประเด็นมุมมองในการปรับปรุงพัฒนาทำ
ให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้

2.5 การระดมสมอง เป็นการประชุมกลุ่มย่อย 4 - 5 คน ทุกคนในกลุ่ม
ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ทศนคติ อย่างเสรีในกลุ่มยอมรับและแสดงความคิดเห็น
ซึ่งกันและกันทำให้ผู้รับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้และสามารถที่จะพัฒนาและสามารถที่
จะพัฒนาตนเองได้

สรุปได้ว่าการอบรมในครั้งนี้ประกอบด้วยเนื้อหา 4 หน่วยการเรียนรู้

1) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น 2) การจัดการชั้นเรียนในห้องเรียน
แบบคละชั้น 3) การบริหารจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น 4) การวัดผลและประเมินผล
การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น และใช้กระบวนการฝึกอบรมที่สร้างความรู้ความเข้าใจและ
ทักษะวิธีการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ การฟังบรรยาย

การลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้จากตัวอย่าง การเรียนรู้จากการอภิปราย การระดมสมองและแบบฝึกกิจกรรมรายบุคคลและรายกลุ่ม โดยกำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร วัตถุประสงค์และเนื้อหาการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

หลักการฝึกอบรม

การฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก ใช้หลักการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับแนวคิดของสมคิด บางโม (2551, หน้า 19-21) และ ชูชัย สมितिไกรม (2554, หน้า 29-34) ดังนี้

1. ทดสอบก่อนการฝึกอบรม
2. ผู้เข้าอบรมแลกเปลี่ยนบริบทและประเด็นปัญหาการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็กของตนเอง
3. ผู้เข้าอบรมฟังการบรรยายและศึกษาใบความรู้ปฏิบัติตามคำแนะนำของวิทยากร
4. ผู้เข้าอบรมปฏิบัติงานตามแบบฝึกกิจกรรม
5. ผู้เข้าอบรมนำเสนอผลงานที่ได้จากการฝึกปฏิบัติในแบบฝึกกิจกรรมแต่ละกิจกรรมเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มย่อย (สุมตัวอย่างใบงานละ 5 - 6 คน คนละ 5 นาที)
6. วิทยากรตรวจสอบการปฏิบัติงานในแบบฝึกกิจกรรมและแก้ไข แนะนำให้เป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม
7. ผู้เข้าอบรมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดหรือซักถามในประเด็นที่สงสัย
8. วิทยากรสรุปสิ่งที่ได้จากแบบฝึกกิจกรรมให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ (หน่วยละ 10 - 20 นาที)
9. ทดสอบหลังฝึกอบรม

กิจกรรมการฝึกอบรม

ผู้เข้าอบรมได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม โดยลงมือกระทำด้วยตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับสมาชิกในกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อยลงมือทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1. การแบ่งกลุ่มย่อยควรมีสมาชิก 5-6 คน
2. การจัดกิจกรรมแต่ละหน่วยควรดำเนินการดังนี้
 - 2.1 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของกิจกรรม
 - 2.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรม
 - 2.3 วิทยากรบรรยายให้ความรู้แก่ผู้เข้าอบรมตามเอกสารประกอบการบรรยาย

การบรรยาย

2.4 ผู้เข้าอบรมปฏิบัติกิจกรรมแต่ละกิจกรรมตามคำแนะนำของวิทยากร และทำใบงานตามที่กำหนด

2.5 เมื่อจบการทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรม วิทยากรและผู้เข้าอบรม แลกเปลี่ยนแนวคิดหรือประเมินความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมนั้น วิทยากรสรุปให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะแก่ผู้เข้าอบรม

วันที่	เวลา	กิจกรรม / เนื้อหา	รูปแบบกิจกรรม
3	ภาคเช้า	การวัดและประเมินการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น ทบทวนสรุปความรู้ - กิจกรรมที่ 4.1 แบ่งกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สภาพปัญหา บริบทการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ แบบคละชั้น - ใบความรู้ที่ 4.1 เรื่อง แนวทางการวัดและประเมิน การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น - ใบงานที่ 4.1 เรื่อง การวัดและประเมินการจัดการเรียนรู้ แบบคละชั้น	ปฏิบัติ บรรยาย
	ภาคบ่าย	- กิจกรรมที่ 4.2 นำเสนอ อภิปราย ใบงานที่ 4.1 ทดสอบหลังการอบรม / แบบสอบถามความพึงพอใจ นำเสนออภิปราย ชักถามปัญหา	ปฏิบัติ ปฏิบัติ

สื่อประกอบการอบรม

สื่อประกอบการอบรมตามหลักสูตรนี้ ประกอบด้วย

1. ใบความรู้ที่ 1 – 3
2. แบบฝึกกิจกรรมที่ 1 – 6
3. วีดิทัศน์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1, 3
4. สื่อประกอบการบรรยาย โปรแกรม Microsoft Power Point

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 – 4

5. เอกสารประกอบการบรรยายที่ 1 – 4
6. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบคณะชั้นใน

โรงเรียนขนาดเล็ก ก่อนและหลังการฝึกอบรม

7. แบบประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้แบบคณะชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก
8. แบบสอบถามความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการอบรม

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินผลก่อนการอบรม
 - 1.1 ทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบคณะชั้น
2. ประเมินผลระหว่างอบรม
 - 2.1 ประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้แบบคณะชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก
3. ประเมินผลหลังอบรม
 - 3.1 ทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบคณะชั้น
 - 3.2 ประเมินความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการอบรม

เกณฑ์การประเมิน

ผู้เข้ารับการอบรมต้องผ่านเกณฑ์การประเมิน ต่อไปนี้

1. เข้าอบรมอย่างน้อย 80 เปอร์เซ็นต์ของเวลาทั้งหมด
2. ส่งแบบฝึกกิจกรรมครบทุกกิจกรรม ทุกหน่วยการเรียนรู้
3. มีผลการทดสอบหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม

สื่อและเอกสารประกอบการฝึกอบรมตามหลักสูตร

สื่อและเอกสารประกอบการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมนี้ ประกอบด้วย เอกสารความรู้ แบบฝึกกิจกรรม วีดิทัศน์ โปรแกรมนำเสนอ Microsoft Power Point เอกสารประกอบการบรรยาย แบบทดสอบก่อนและหลังฝึกอบรม แบบประเมินประเมิน ทักษะการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก และแบบสอบถามความพึงพอใจ ในการจัดกิจกรรมการอบรม

ตาราง 2 สื่อและเอกสารประกอบการฝึกอบรมตามหลักสูตร

หน่วย การ เรียนรู้ที่	สื่อและเอกสารประกอบการฝึกอบรมตามหลักสูตร						
	โปรแกรม นำเสนอ Microsoft Power Point	แบบฝึก กิจกรรมที่	ใบความรู้ที่	วีดิทัศน์	ใบงานที่	แบบ ประเมิน ทักษะ	หมายเหตุ
1	ความรู้ พื้นฐาน เกี่ยวกับการ จัดการ เรียนรู้แบบ คละชั้น	1.1	1.1	ความรู้ พื้นฐาน เกี่ยวกับการ จัดการ เรียนรู้แบบ คละชั้น	1.1	-	-
2	การจัดชั้น เรียนแบบ คละชั้น / การจัด ห้องเรียน แบบคละชั้น	2.1-2.2	2.1-2.2	-	2.1-2.2	การจัดชั้น เรียนแบบ คละชั้น/การ จัดห้องเรียน แบบคละชั้น	-
3	การจัด กิจกรรม การเรียนรู้ แบบคละชั้น	3.1-3.2	3.1	การจัด กิจกรรม การเรียนรู้ แบบคละชั้น	3.1	การจัดทำ แผนการ เรียนรู้และ กำหนดการ สอนแบบ คละชั้นราย สัปดาห์	-
4	การวัดและ ประเมินผล	4.1-4.2	4.1	-	4.1	การวัดและ ประเมินผล การจัดการ เรียนรู้แบบ คละชั้น	-

โครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรม

โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคณะชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก ให้สามารถดำเนินการควบคุมไปกับการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ประกอบด้วยเนื้อหา จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ โดยออกเป็นภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ กำหนดเวลารวมทั้งสิ้น 15 ชั่วโมง ซึ่งแต่ละหน่วยการฝึกอบรมมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยมีรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้

หน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบคณะชั้น

หน่วยที่ 2 การจัดการชั้นเรียนในห้องเรียนแบบคณะชั้น

หน่วยที่ 3 การบริหารจัดการเรียนรู้แบบคณะชั้น

หน่วยที่ 4 การวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบคณะชั้น

ตาราง 3 โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบคณะชั้น
ในโรงเรียนขนาดเล็ก

หน่วยที่	เนื้อหา	ทฤษฎี (ชม.)	ปฏิบัติ (ชม.)	รวม (ชม.)
1	ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบคณะชั้น	1	2	3
2	การจัดการชั้นเรียนในห้องเรียนแบบคณะชั้น	1	2	3
3	การบริหารจัดการเรียนรู้แบบคณะชั้น	2	4	6
4	การวัดและประเมินการจัดการเรียนรู้แบบคณะชั้น	2	1	3
รวม				

โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรมครู
ด้านการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก

